

Vihreän siirtymän toimeenpanon edistäminen Kainuussa

Tietotiistai 4.6.2024

Roman Gokkoev

Kainuun liitto

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Vihreä siirtymä merkitsee yhteiskunnan ekologista rakennemuutosta, joka muuttaa elinkeinoja, ihmisten kulutusvalintoja sekä muuta toimintaa ilmastoviisaaksi ja kestävän kehityksen mukaiseksi ja luo merkittävästi uutta kestäväää elinkeinotoimintaa, yrityksiä ja työpaikkoja.

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Kainuun vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän toimeenpanon aktivointihanke (AKKE)

Hankkeen tavoitteena on **EU:n Green Dealin eli vihreän siirtymän** tavoitteiden mukaisen toiminnan vauhdittaminen Kainuussa. Hankkeen toimilla on tarkoitus tehostaa ja jouduttaa Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman ja siihen sisältyvän oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimeenpanoa maakunnassa.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (Just Transition Fund, JTF) sisältyy uutena rahoituksena Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmaan. JTF-rahoitus kohdistetaan **turpeen energiakäytön vähentämisestä syntyviin sosioekonomisiin haasteisiin, aluetaloudellisiin vaikutuksiin ja niistä syntyviin kehittämistarpeisiin.** Elinkeinojen monipuolistamisen toimenpiteet kohdistuvat pääosin turvetoimialan ulkopuolisille sektoreille. Rahastosta myönnetään tukea hankkeisiin, jotka monipuolistavat alueiden elinkeinoelämää ja minimoivat energiasiirtymän haittavaikutuksia.

Kainuulaisille toimijoille on tarjolla haettavaksi rahoitusta kesän ajan jopa kolmessa EAKR-hankehaussa erityisesti Hiilineutraali Suomi -toimintalinjan tavoitteita edistäviin Kainuun maakunnallisiin, Itä- ja Pohjois-Suomen ylimaakunnallisiin sekä valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin.

[Kainuun liiton 4. EAKR-hankehaussa](#) toivotaan hakemuksia erityisesti TL2 (**Hiilineutraali Suomi**), jotka kohdistuvat seuraaviin teemoihin liittyvään TKI- ja yritystoiminnan kehittämiseen: energiatehokkuus, kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, ilmastonmuutoksen torjunta, kiertotalous sekä digitaalisen ja vihreän siirtymän yhdistäminen.

IP-Suomen yhteisiksi painopisteiksi on **Älykkään erikoistumisen strategiassa** nostettu puhtaat ratkaisut, digitalisaation hyödyntäminen ja kestävä palvelutuotanto. [Nyt auki olevan hankehaun](#) tavoitteena on lisätä ylimaakunnallista yhteistyötä IP-Suomessa tukemalla ryhmähankkeita, joissa on osatoteuttajia vähintään kolmesta eri maakunnasta.

Vihreän siirtymän valtakunnallinen haku teemoissa [Energiatehokkuus ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen](#) sekä [Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta](#).

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

EAKR-toimintalinjat ja erityistavoitteet

TL 1 Innovatiivinen Suomi (EAKR)

- Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen
- Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi
- Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen

TL 2 Hiilineutraali Suomi (EAKR) 30 % EAKR-varoista

- Energiatехokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen
- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuksien ja –palautuvuuden edistäminen
- Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen

TL 3 Saavutettavampi Suomi (EAKR) – koskettaa vain Itä- ja Pohjois-Suomea

- Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

TL 7 Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

JTF – Kainuun suunnitelman toimet

(1) Aluetalouden vihreän siirtymän mukainen uudistaminen sekä uuden hiilineutraalin liiketoiminnan ja hiilineutraalin talouden työpaikkojen luominen

- Tuetaan pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevia, toimintaa uudistavia ja tuottavuutta lisääviä investointeja
- Vahvistetaan hiilineutraaliin talouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista ja kehitetään uusia tuote- ja palvelukonsepteja
- Yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet, joilla edistetään osaamisen siirtoa ja uuden teknologian hyödyntämistä yritysten liiketoiminnassa
- Edistetään pk-yritysten kiertotalousliiketoimintakonseptien kehittämistä ja kaupallistamista
- Työntekijöiden ja työnhakijoiden uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen

(2) Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)

- Kehitetään turvetta korvaavia tuotteita kuten kiertolannoitteita, kasvualustoja ja kuivikkeita
- Kehitetään uusiutuvan energian ratkaisuja (mm. tuulivoima, aurinkoenergia, biokaasu, syvälämpö ja keskisyvät lämpökaivot, hukkalämpö ja teollisen luokan lämpöpumput)
- Vahvistetaan innovointitoimintaa mm. kehittämällä energiatehokkaita ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä edistäviä tuotteita, materiaaleja, palveluja ja tuotantomenetelmiä
- Kehitetään älykkäitä, hiilineutraalisuutta edistäviä ratkaisuja liikenteen ja liikkumisen sekä palvelujen saavutettavuuden tarpeisiin

(3) Turvetuotannosta poistuvien alueiden kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen

- Turvesoiden ennallistaminen ja jälkikäyttö

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

2021

Ohjelma avautui virallisesti marraskuun 2021 alussa.

Hakukierrosten avaaminen odotti edelleen EURA2021-järjestelmän valmistumista.

Ohjelman [1. infotilaisuus](#) järjestettiin 14.12. 2021.

2022

KL 1. EAKR-haku 16.5.-31.8.2022

[EURA 2021 KAILII-001](#)

tukea jaossa 4 milj. €

Kestävän kaupunkikehittämisen EAKR-rahoitus, Kajaanin seudun innovaatioekosysteemisopimus haku 16.5.-31.8.2022

[EURA2021 KAILII-002](#)

tukea jaossa 740 000 €

2023

KL 2. EAKR-haku 25.1.-20.3.2023

[EURA2021 KAILII-003](#)

tukea jaossa 4 milj. €

KL 1. JTF-haku 2.5.-1.8.2023

[EURA2021 KAILII-004](#)

tukea jaossa 4 563 000 €

Itäisen Suomen elinv. vahvistamisen EAKR-haku 23.10.-11.12.2023

[EURA2021 KAILII-005](#)

tukea jaossa 1,2 milj.

KL 3. EAKR-hankehaku

1.11.2023-15.1.2024

[EURA2021 KAILII-006](#)

tukea jaossa 5 428 751 €

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

2024

KL 3. EAKR-hankehaku

1.11.2023-15.1.2024

[EURA2021 KAILII-006](#)

KL 2. JTF-hankehaku

15.12.2023-15.2.2024

Rahoitusinfo 25.4.2024:

[Esitykset ja tallenne](#)

KL 4. EAKR-hankehaku

2.5.-16.8.2024 (nyt auki)

KL 3. JTF-hankehaku

1.9.-31.10.2024

2025

KL 5. EAKR-hankehaku

1.11.2024-15.1.2025

KL 6. EAKR-hankehaku

1.5.-15.8.2025

2026

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen ylimaakunnallinen EAKR-haku, ohjelmakausi 2021- 2027

Hakuaika: 1.4. – 31.8.2024

- Avoinna Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliitoissa
- **Haun teema: – Puhtaat ratkaisut, jotka tukevat kiertotaloutta**
- Toimintalinja 2 Hiilineutraali Suomi
  - Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
  - Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen
- Jaossa olevan myöntövaltuuden määrä
  - Yhteensä noin 2,1 miljoonaa euroa (kukin maakunnan liitto avaa haettavaksi 300 000 euroa)
  - Tukiprosentti 80
- Hakemusten tulee olla Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma-asiakirjan mukaisia sekä edistää Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategiaa
- Hausta tuetaan vain ylimaakunnallisia ryhmähankkeita, joissa on **osatoteuttajia vähintään kolmesta eri Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnasta**

Lisätiedot: **Heikki Immonen**, Kainuun liitto, heikki.immonen@kainuunliitto.fi

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

EAKR-rahoitusta haettavana Kainuun liitosta 2.5.-16.8.2024 (4. haku)

- toivotaan hakemuksia erityisesti toimintalinjalle kaksi (**TL 2 Hiilineutraali Suomi**) teemoina **energiatehokkuus, kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, ilmastonmuutoksen torjunta, kiertotalous sekä digitaalisen ja vihreän siirtymän yhdistäminen (1,6 M€)**
- myös TL1 Innovatiivinen Suomi ja TL3 Saavutettavampi Suomi ovat avoinna
- hakijoina voivat olla tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, julkisomisteiset teknologia- ja osaamiskeskukset, kunnat ja muut julkisyhteisöt, säätiöt sekä yhdistykset, ei yksittäiset yritykset (tuen osuus korkeintaan 80 % kehittämishankkeen kokonaiskustannuksista ja korkeintaan 70 % investointihankkeen kokonaiskustannuksista)

Edellisessä 3. haussa

- saapui 10 hakemusta, joissa haettiin yht. n. 2,4 MEUR tukea (EAKR+valtio)

Lisätiedot: **Heikki Immonen**, Kainuun liitto, heikki.immonen@kainuunliitto.fi

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

JTF-rahoitusta haettavana Kainuun liitosta seuraavan kerran alustavasti 1.9.-31.10.2024 (3. haku)

Edellisessä 2. haussa

- Hakemuksia toivottiin ohjelman TL 7 (Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi) ja sen erityistavoitteeseen 7.1. (Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä) painottaen teemoja **uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut** ja **pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit**
- valittujen JTF- hankkeiden tulee toteuttaa Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmaa ja olla Kainuun maakuntaohjelman 2022-2025 sekä ÄES 2021-2027 mukaisia
- haettavan tuen osuus korkeintaan 80 % kehittämishankkeen ja korkeintaan 70 % investointihankkeen kokonaiskustannuksista (toteutusajaksi suositellaan enintään 2 vuotta)
- saapui 5 hakemusta, joissa haettiin yht. n. 0,6 MEUR tukea (JTF+valtio)

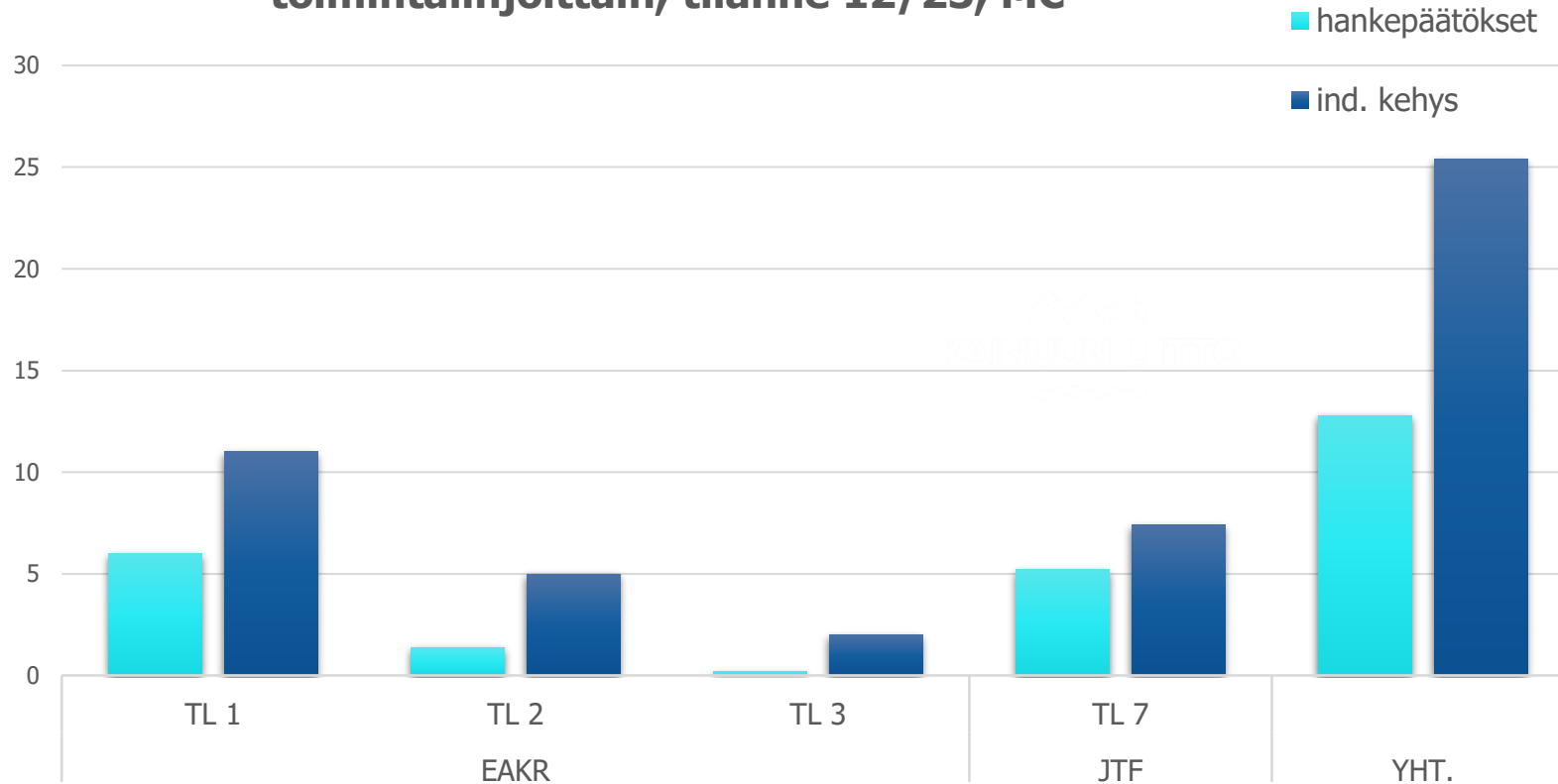
Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027-ohjelma Kainuun liitossa

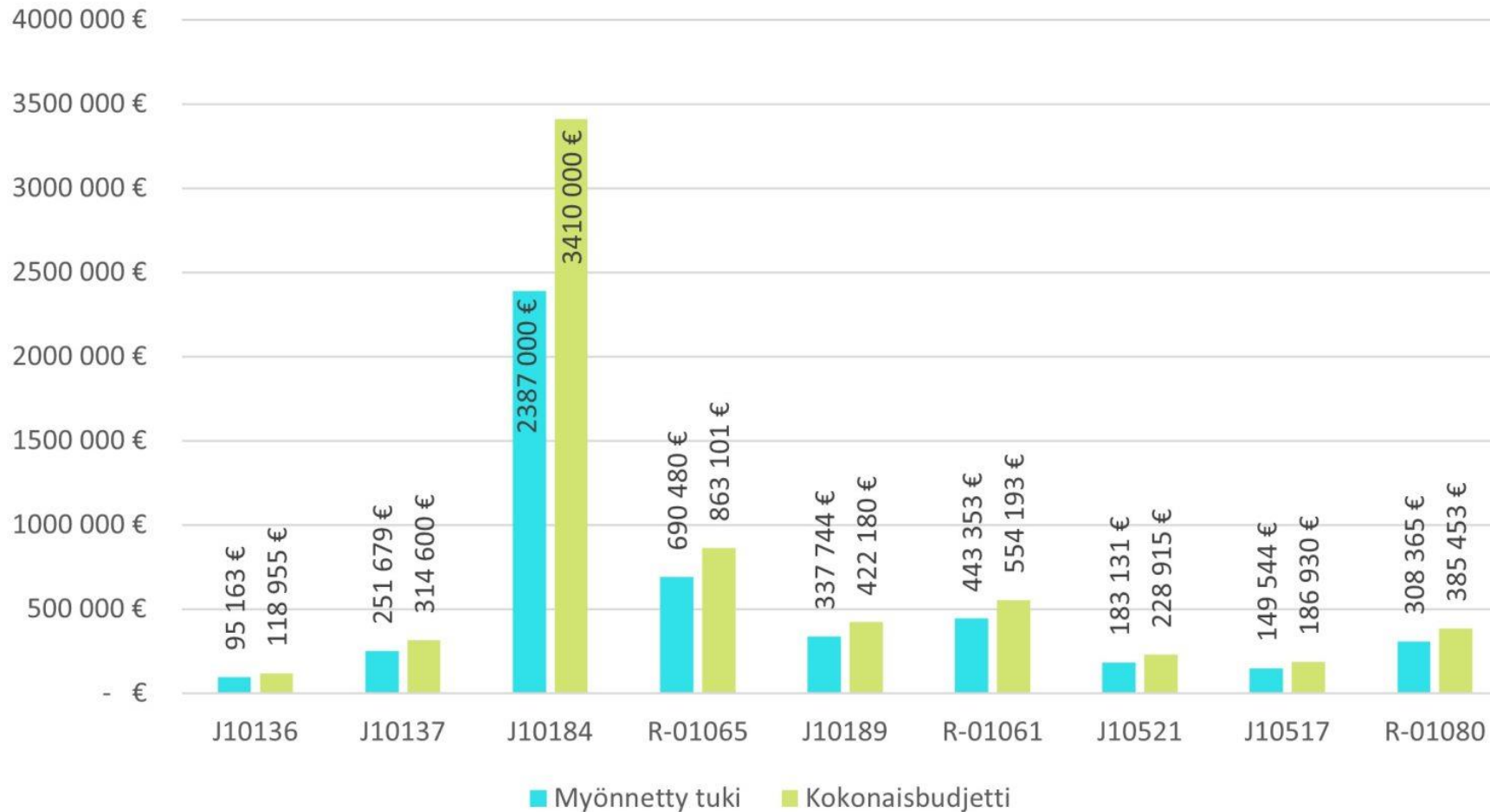
Kainuun liiton rahoitus
toimintalinjoittain, tilanne 12/23, M€

- kehystieto viitteellinen
- EAKR/JTF+valtio rahoitus

Toimintalinjalta 7 rahoitetut hankkeet

Kainuun liiton **1. JTF-haussa** rahoitettiin yhteensä 9 hanketta, joista osa oli useamman toimijan yhteisiä ryhmähankkeita.

Näille hankkeille myönnettiin JTF-tukea ja kansallista vastinrahaa yhteensä **4 846 459 €**.

Lisäksi **2. JTF-haussa** rahoitettiin 6 hanketta n. 600 tuhannella €:lla

Euroopan unionin osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Kainuun liiton **JTF**-hanketukipäätökset hakijoittain

Tuki- päätö ksiä. kij	Hakijan nimi	Suunniteltu EU- ja valtion rahoitu	Suunniteltu kuntarahoitus,	Suunniteltu muu julkinen rahoitu	Suunniteltu yksityinen rahoitu	SUUNNITELTU RAHOITUS YHTEENSÄ
1	Puolangan kunta Summa	2 387 000	1 023 000	0	0	3 410 000
7	Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy Summa	922 134	84 629	90 507	55 400	1 152 670
1	Hyrnsalmen kunta Summa	412 379	103 093	0	0	515 472
1	Kainuun Yrittäjät ry Summa	337 746	0	0	84 435	422 181
3	Oulun Yliopisto Summa	322 103	13 426	59 702	7 400	402 631
2	Luonnonvarakeskus Summa	273 856	25 400	18 489	24 573	342 318
1	Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentral Summa	251 680	54 807	1 114	7 000	314 601
1	Geologian Tutkimuskeskus Summa	114 568	5 000	13 644	10 000	143 212
1	Paltamon kunta Summa	95 163	23 792	0	0	118 955
1	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT Summa	92 048	0	23 013	0	115 061
1	Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä Summa	79 620	7 905	0	12 000	99 525
1	Helsingin Yliopisto Summa	78 635	0	19 659	0	98 294
1	CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy Summa	72 153	0	0	18 039	90 192
22	Kaikki yhteensä	5 439 085	1 341 052	226 128	218 847	7 225 112

Hankekohtaiset tiedot katsottavissa EURA2021-järjestelmän Tietopalvelussa:
<https://eura2021.fi/hanketietopalvelu>

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Puolangan bioterminaali

(Esimerkki JTF-rahoituksen saaneesta kehittämishankkeesta)

Hankkeessa rakennetaan bioterminaali, jolla edistetään biotalouden liiketoimintaa ja investointeja alueelle. Terminaali rakennetaan ko. toimintaan kaavoitetulle n. 4,5 ha alueelle. Samalla kiinteistöllä sijaitsee **kaukolämpölaitos, Ekokympin vastaanottoasema, Puolangan jäteveden puhdistamo** sekä juuri valmistunut **biokaasulaitos**.

Bioterminaalilla vahvistetaan alueellista elinkeinotoimintaa sekä tehostetaan metsien hoitoa mahdollistaen tulevaisuudessa laadukkaan puuraaka-aineen huollon teollisuudelle. Terminaali-alueelle pyritään saamaan uusia puun jatkojalostukseen liittyviä investointeja.

Hankkeen kohderyhmänä ovat energiayritykset, logistiikkayritykset, teknologiayritykset sekä laaja-alaisesti bio- ja kiertotalouteen liittyvät yritykset.

Hankkeesta voit lukea lisää [EURA2021-järjestelmästä](#)

Ylä- ja Itä-Kainuun vihreän siirtymän osaamiskeskus – Hyrynsalmen, Kuhmon, Puolangan, Ristijärven ja Suomussalmen yhteinen hanke (Esimerkki JTF-rahoituksen saaneesta kehittämishankkeesta)

Ensimmäisessä haussa JTF-rahoituksen saanut vuonna 2024 käynnistyvä kahden vuoden verkostomainen hanke, jota toteutetaan laajana yhteistyönä viiden kunnan ja kolmen yliopiston kesken. Hankkeen virallisina hakijoina toimivat **Hyrynsalmen kunta**, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto (LUT), Helsingin yliopisto ja Oulun yliopisto.

Hankkeen tavoitteena on vihreän siirtymän investointien vauhdittamisen ohella **juurruttaa alueelle kattava osaaminen omien luonnonvarojen ja energiavarojen ekologisesti ja sosiaalisesti kestävään hyödyntämiseen ja jalostamiseen mahdollisimman korkean lisäarvon tuotteiksi.**

Hankkeesta voit lukea lisää [EURA2021-järjestelmästä](#) ja [Hyrynsalmen kunnan www-sivuilta](#)

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Kajaanin biokaasulaitoksen ja tankkausaseman esiselvityshanke

(Esimerkki JTF-rahoituksen saaneesta kehittämishankkeesta)

Toisessa haussa JTF-rahoituksen saanut vuonna 2024 käynnistyvä yhden vuoden hanke, jossa toteutetaan Kajaaniin sijoittuvan biokaasulaitoksen ja tankkaus aseman esiselvitys. Hankkeen hakijana toimii **Kainuun jätehuollon kuntayhtymä**, sekä mukana olevat kumppanit: Kajaanin Vesi, Biokymppi Oy, Rohe Solutions Oy, Naulalan tila ja Nevel Oy.

Hankkeen tavoitteena selvittää **Kajaanin alueelle suunnitellun biokaasuntuotantolaitoksen ja kaasuntankkausaseman toteutuksen reunaehdoja ja rakentaa konseptista houkutteleva investointikohde**. Hankkeessa toteuttaa Kajaanin alueella sekä sen lähikunnissa laaja syötekartoitus ja arvioida niiden realistinen saatavuus Kajaaniin perustettavalle biokaasutuotantolaitokselle. Esiselvityshanke on omalta osaltaan edistämässä tavoiteltua oikeudenmukaista energiasiirtymää Kainuun alueella.

Hankkeesta voit lukea lisää [EURO2021-järjestelmästä](#)

Ekokymppin kuljetusten hiilidioksidipäästöt laskeneet merkittävästi

[Tiedote 24.01.2024](#)

Biokaasun käyttömahdollisuuden vielä puuttuessa Ekokymppin ajoissa on siirrytty **uusiutuvan HVO-dieselin käyttöön**. HVO tulee sanoista Hydrotreated Vegetable Oil, kyseessä on siis vetykäsitelty kasviöljy kaikkiin dieselmoottoreihin. Uusiutuva diesel valmistetaan korkealaatuisista uusiutuvista jäte- ja tähderaaka-aineista.

Ekokymppin kuljetusten CO₂ päästöt olivat vuonna 2022 fossiilisilla polttoaineilla reilu 650 000 CO₂e kg. Vuoden 2023 aikana, siirryttäessä käyttämään kuljetuksissa polttoaineena **HVO-dieseliä**, putosivat kuljetusten päästöt jo noin 140 000 CO₂e kiloon eli **78%!**

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Zero Carbon Infrastructure (ZCI)

(Esimerkki Interreg Europe -rahoituksen saaneesta kehittämishankkeesta)

Interreg
Europe

Co-funded by
the European Union

ZCI

[ZCI-hanke](#) keskittyy käytännön tapoihin luoda hiilivapaa liikenneinfrastruktuuri 8:lla eri alueella. Kainuussa käytännön ratkaisuja on lähdetty etsimään seuraaviin haasteisiin:

- yksityisten **sähköajoneuvojen latausinfrastruktuurin** esteet ja ratkaisut
- **kestävä kaupunkilogistiikka** (Kainuussa tämä koskee lähinnä Kajaanin kaupungin suunnitelmia siirtymisessä sähkö- ja kaasukäyttöisiin linja-autoihin tulevaisuudessa EU:n asettamien tavoitteiden mukaisesti)
- **liikennebiokaasun tuotannon ja jakeluverkon** rakentamisen edellytykset erityisesti raskaille ajoneuvoille (vastaava tarve LP Kronobergissa Etelä-Ruotsissa)
- hiilidioksidipäästöttömään liikkuvuuteen **siirtymisen yleinen hyväksyntä**

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Kiitos!

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

